

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Stanisław Jarosz

Warszawa, dnia 02 kwietnia 2010 r.

P/09/054

KGP-4100-07-01/2010

Pani
Alicja Adamczak

Prezes Urzędu Patentowego
Rzeczypospolitej Polskiej

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli¹ przeprowadziła w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej² kontrolę wykonania budżetu państwa w 2009 r. w części 61.

W związku z ustaleniami przedstawionymi w protokole kontroli, podpisanym w dniu 26 marca 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 *ustawy o NIK*, przekazuje Pani Prezes niniejsze wystąpienie.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w 2009 r. w części 61 *Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej*.

1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie dochodów przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, nie stwierdzając w tym zakresie nieprawidłowości.

Dochody budżetu państwa w części 61 zrealizowane zostały w wysokości 59 291,7 tys. zł. W stosunku do pierwotnej wielkości wynikającej z *ustawy budżetowej na rok 2009*³ (53 000 tys. zł) dochody były wyższe o 6 291,7 tys. zł, tj. o 11,9%. W odniesieniu do budżetu

¹ Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji.

² Zwanym dalej UPRP lub Urzędem.

³ Z dnia 9 stycznia 2009 r. Dz. U. Nr 10, poz. 58.

po zmianach⁴ (57 000 tys. zł) zrealizowane dochody były wyższe o 2 291,7 tys. zł, tj. o 4,0%. Podstawową pozycję dochodów (96,9%) stanowiły wpływy z tytułu zgłoszeń i ochrony wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych i znaków towarowych, które wyniosły 57 494,8 tys. zł.

Niższe o 439,3 tys. zł (0,7%) wykonanie dochodów przez UPRP w 2009 r. w porównaniu do wykonania w 2008 r. (59 731 tys. zł) spowodowane było systematycznym spadkiem wpływów za nowe zgłoszenia. Wiązało się to z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej i Europejskiej Organizacji Patentowej, co dawało możliwość składania zgłoszeń nie tylko w UPRP, ale również w innych krajach europejskich, w tym wszystkich krajach unijnych.

Zaległości netto w 2009 r. wyniosły 1,2 tys. zł. W porównaniu do 2008 r. (2,5 tys. zł) zaległości te były niższe o 48% i dotyczyły wystawionych w IV kwartale 2009 r. i niezapłaconych faktur za świadczone przez Urząd usługi kserograficzne oraz sprzedaż wydawnictw. W wyniku podjętych przez Urząd działań windykacyjnych (wezwania do zapłaty) w styczniu 2010 r. uiszczone zostały przez kontrahentów zaległości w wysokości 0,7 tys. zł.

2. NIK pozytywnie ocenia wykonanie wydatków przez UPRP, nie stwierdzając nieprawidłowości w zakresie legalności, celowości, rzetelności i gospodarności wydatkowania środków budżetowych.

W *ustawie budżetowej na rok 2009* wydatki UPRP ustalono w kwocie 46 002 tys. zł. W ciągu roku limit wydatków został zwiększony (z rezerwy celowej) o 155,7 tys. zł do ostatecznej wysokości 46 157,7 tys. zł. Wykonanie wydatków UPRP wyniosło 46 117,7 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. Niewykorzystane środki budżetowe w kwocie 40 tys. zł zostały zwrócone na centralny rachunek bieżący budżetu państwa w terminie określonym w *rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa*⁵.

2.1. NIK nie stwierdziła nieprawidłowości w wydatkowaniu środków otrzymanych z rezerwy celowej (część 83 budżetu państwa). Wydatkowano je, zgodnie z przeznaczeniem, na sfinansowanie nagrody jubileuszowej dla zastępcy Prezesa UPRP, sfinansowanie dodatków specjalnych wraz z pochodnymi dla członków korpusu służby cywilnej zatrudnionych w Urzędzie oraz na sfinansowanie dodatków służby cywilnej wraz

⁴ Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2009 (Dz. U. Nr 128, poz. 1057).

⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa (Dz. U. Nr 116, poz. 784 ze zm.).

z pochodnymi dla dwóch urzędników mianowanych z dniem 1 grudnia 2009 r., zatrudnionych w UPRP.

2.2. Wykonanie przez Urząd w 2009 r. wydatków na wynagrodzenia⁶ wyniosło 32 690,3 tys. zł, tj. 99,9% kwoty planowanej po zmianach (32 704,9 tys. zł).

Zgodnie z *ustawą z dnia 13 lutego 2009 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw*⁷, wynagrodzenia Prezesa UPRP oraz Zastępców Prezesa za okres od marca do grudnia 2009 r. ograniczone zostały do wysokości wynagrodzenia przysługującego tym osobom w grudniu 2008 r. Niewykorzystane środki z tego tytułu w wysokości 12,7 tys. zł zostały zwrócone do Ministerstwa Finansów.

W 2009 r. nie przekroczono ustalonego limitu zatrudnienia (541 osób). Przeciętne zatrudnienie wynosiło 512 osób. W porównaniu do 2008 r. przeciętne zatrudnienie w 2009 r. było wyższe o 3 osoby, tj. o 0,6%, zaś w porównaniu do planowanego limitu zatrudnienia przeciętne zatrudnienie było niższe o 29 osób, tj. o 5,4%. Głównym powodem niższego zatrudnienia były przede wszystkim trudności z pozyskaniem pracowników w korpusie eksperckim; opublikowano 14 ogłoszeń o naborze na stanowiska aplikantów eksperckich na łączną liczbę 27 etatów, w wyniku czego zatrudniono 15 osób⁸.

2.3. Zrealizowane w 2009 r. wydatki majątkowe w kwocie 299,9 tys. zł (99,9% planu po zmianach) stanowiły 0,6% wydatków ogółem. Z wydatków tych sfinansowano zakup systemu informatycznego MAAT, sprzętu komputerowego i niezbędnych licencji, klimatyzatorów do pomieszczenia z UPS, sprzętu poligraficznego, a także stróżówki i wiaty.

3. NIK – wobec braku nieprawidłowości – pozytywnie ocenia skuteczność funkcjonowania procedur kontroli finansowej, wiarygodność ksiąg rachunkowych oraz poprawność formalną dowodów i zapisów księgowych. W Urzędzie poprawnie sporządzano i ewidencjonowano dowody księgowe. Z populacji⁹ 4137 dowodów księgowych, szczegółowej kontroli poddano 138 dokumentów (tj. 3,3% wszystkich dowodów podlegających badaniu) o łącznej wartości 1 279,2 tys. zł.

⁶ Wynagrodzenie łączne obejmujące §§ 4010, 4020, 4040.

⁷ Dz. U. Nr 33, poz. 254.

⁸ Wyjaśnienia Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego z dnia 15 stycznia 2010 r.

⁹ Za populację (zbiór wydatków) objętą badaniem przyjęto dokumenty/zapisy z datą księgowania do 31 grudnia 2009 r. włącznie, będące fakturami lub dokumentami równoważnymi fakturom i stanowiące podstawę płatności oraz odpowiadające tym dokumentom zapisy księgowe. Ze zbioru wyłączono dokumenty/zapisy dotyczące wynagrodzeń osobowych wynikających ze stosunku pracy wraz z pochodnymi.

4. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli sprawozdania budżetowe:

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń (Rb-Z)

zostały sporządzone terminowo i prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej i przekazują prawdziwy i rzetelny obraz – odpowiednio – dochodów, wydatków, stanu środków, a także należności i zobowiązań w 2009 r.

5. Osiągnięte w 2009 r. dochody własne¹⁰ (z działalności wykraczającej poza zakres obowiązków określonych statutem, tj. z tytułu sporządzania raportów na rzecz Urzędu ds. Harmonizacji Rynku Wewnętrznego w Alicante w Hiszpanii) wyniosły 305,7 tys. zł i były wyższe o 5,4% w stosunku do planu finansowego (290 tys. zł). Badanie wydatków na łączną kwotę 190,3 tys. zł, tj. 53,6% wydatków sfinansowanych dochodami własnymi, nie wykazało nieprawidłowości. Do budżetu państwa przekazano nadwyżkę dochodów własnych w wymaganej¹¹ wysokości 274,1 tys. zł.

6. NIK ocenia, że działania Urzędu związane z wdrażaniem budżetu zadaniowego były realizowane w sposób wystarczający.

W 2009 r. w ramach funkcji 6 „Koordynacja polityki gospodarczej kraju” zaplanowano jedno zadanie *Wykonanie czynności z zakresu ochrony własności intelektualnej i przemysłowej*, w ramach którego zamierzano wykonać trzy podzadania. Na realizację zadania zaplanowano wydatki w wysokości 46 157,7 tys. zł. Ich wykonanie wyniosło 46 117,7 tys. zł, z tego na podzadanie *Prawa wyłączne* wydatkowano 23 749,1 tys. zł, na podzadanie *Upowszechnianie i promowanie ochrony własności przemysłowej oraz współpraca międzynarodowa* 7 297 tys. zł, a na podzadanie *Tworzenie i koordynacja polityki* wydatkowano 15 071,6 tys. zł, tj. odpowiednio 99,9%, 99,9% i 99,8% planowanej kwoty.

Cel realizacji podzadania 6.6.1 *Prawa wyłączne*, tj. udzielenie i utrzymywanie ochrony na polskie i zagraniczne wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe, topografie układów scalonych, oznaczenia geograficzne, odzwierciedlał priorytety wynikające z dokumentów strategicznych, obowiązujących aktów prawnych oraz bieżącej polityki rządu.

¹⁰ Rachunek dochodów własnych utworzony decyzją Prezesa UPRP z dnia 16 lutego 2005 r.

¹¹ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie gospodarki finansowej jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych oraz trybu postępowania przy przekształcaniu w inną formę organizacyjno-prawną (Dz. U. Nr 116, poz. 783).

Cel ten był realizowany m.in. poprzez przyjmowanie, badanie i rozpatrywanie zgłoszeń oraz wydawanie decyzji związanych z ubieganiem się o ochronę przedmiotów własności przemysłowej, prowadzenie rejestrów praw wyłącznych czy rozstrzyganie spraw w postępowaniu spornym.

Stosownie do przyjętych w Urzędzie *Zasad planowania, realizacji i sprawozdawczości wydatków budżetowych UPRP w układzie zadaniowym na 2009 r.* w ww. podzadaniu ujęto wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi Departamentów: Orzecznictwa, Zgłoszeń, Badań Patentowych, Znaków Towarowych, Rejestrów oraz wydatki ponoszone w ramach wykonywanych działań z tytułu praw wyłącznych.

Wartość planowana miernika podzadania 6.6.1 „Liczba decyzji w sprawie udzielenia praw wyłącznych” (36 812 decyzji), określona na podstawie liczby spraw pozostających do rozpatrzenia oraz prognozowanej liczby nowych zgłoszeń nie została osiągnięta (wydano 32 347 decyzji) z uwagi na postępujące zmniejszanie się liczby zgłoszeń wynalazków i znaków towarowych przez osoby zagraniczne.

W związku z powyższym w Urzędzie powołany został *Zespół do spraw koordynacji budżetu zadaniowego UPRP*¹², do zadań którego należał m.in. wybór nowego miernika dla ww. podzadania, gdyż dotychczasowy nie jest satysfakcjonujący a jego wartości wykazują tendencję spadkową. Zespół, na podstawie danych przygotowanych przez komórki merytoryczne, dokonał symulacji spójnych mierników dla działań w ramach podzadania 6.6.1 w oparciu o współczynnik wykonania oraz w oparciu o czas załatwienia sprawy. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że wskazanie miernika, który pozwalałby zobrazować poprawę jakości załatwianych spraw zachowując spójność mierników działań w ramach podzadania, jest znacznie utrudnione. Wybór jednego z ww. mierników do dalszych prac nad budżetem zadaniowym wymagać będzie – w ocenie Zespołu – wsparcia Departamentu Informatyki w celu uzyskania oraz obróbki danych statystycznych dostępnych w ramach systemów elektronicznych UPRP oraz rozszerzenia przez niektóre komórki zakresu gromadzonych danych. W ocenie NIK, uwzględniając również uwagi odnośnie adekwatności stosowanego miernika, przekazane UPRP po ubiegłorocznej kontroli wykonania budżetu państwa, poszukiwanie przez Urząd nowego miernika należy uznać za racjonalne.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Pani Prezes o przekazanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia

¹² Decyzja Nr 3 Prezesa UPRP z dnia 28 sierpnia 2009 r.

pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub o przyczynach niepodjęcia tych działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 i 2 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Prezes prawo zgłoszenia do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się – stosownie do art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK* – od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie powyższych zastrzeżeń.

(-) Stanisław Jarosz
Wiceprezes NIK
02 kwietnia 2010 r.